

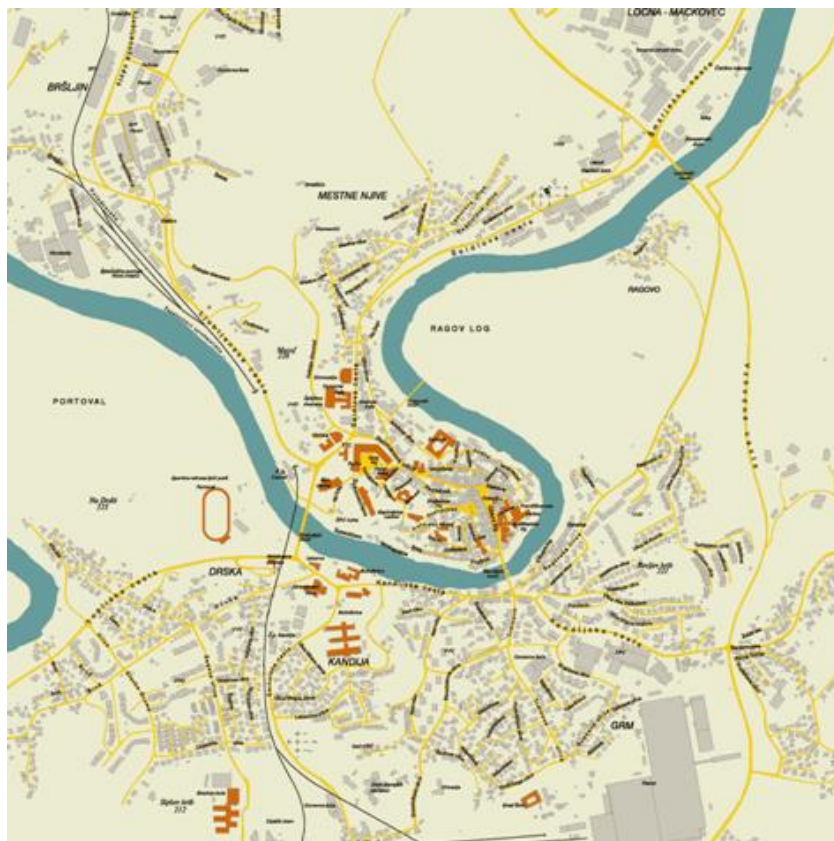
DRUŽBA, 5. razred

UČNA TEMA: Merilo zemljevida

POTEK URE

1. PONOVI MO, kar smo se naučili včeraj.

Z zemljevidi prikazujemo značilnosti zemeljskega površja. To so vode, rastlinstvo, prometnice, naselja in oblikovanost površja ali relief.

Zemljevide lahko uporabljamo le, če znamo brati vse njegove sestavine.

Zemljevid prikazuje pokrajino, kot bi jo gledali navpično navzdol iz letala ali balona. Narisani so v ptičjem pogledu ali **TLORISU**.

Da nam zemljevidi koristijo, morajo biti ustrezno opremljeni.

Vsak dober zemljevid tako sestavlja:

1. NASLOV

Brez njega se nam ne sanja, v kaj zremo.

Zemljevid centra Ljubljane

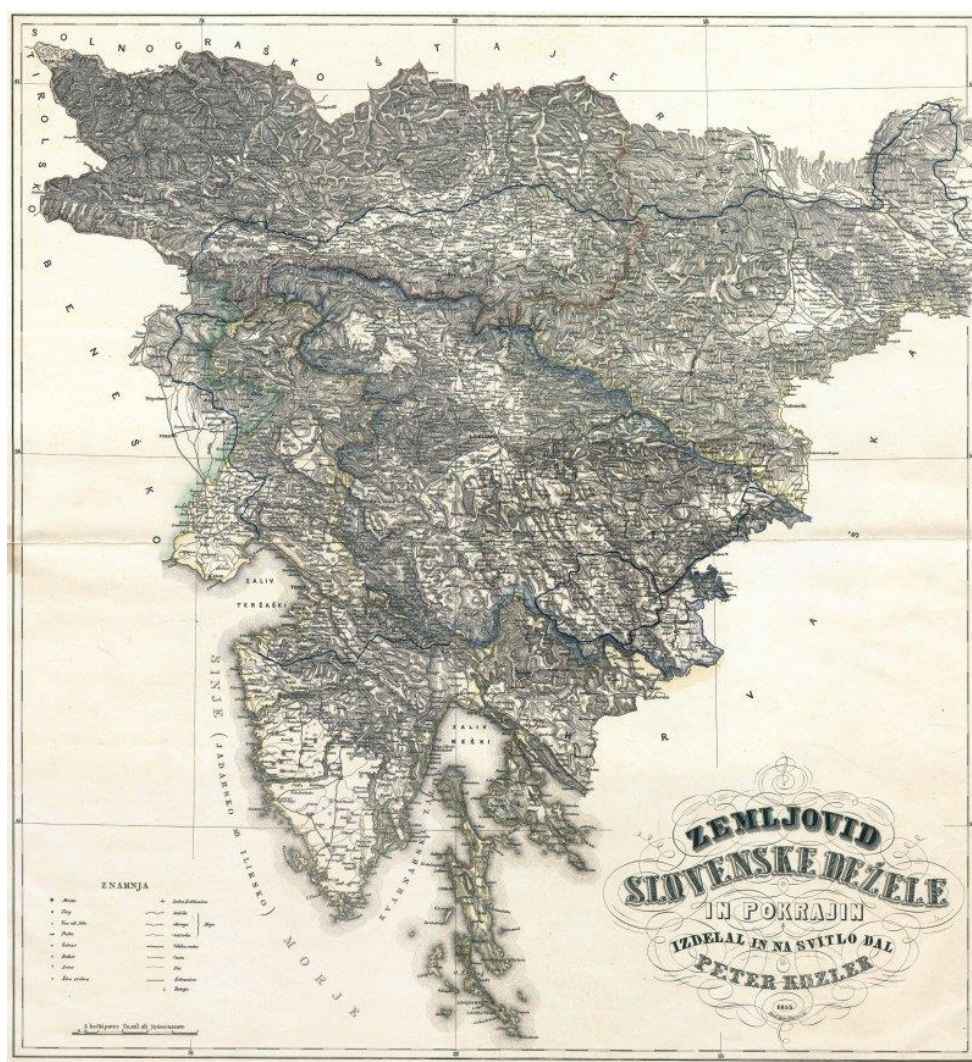
2. DATUM NASTANKA

Vsi zemljevidi morajo biti opremljeni z datumom nastanka, saj se pokrajina in njena infrastruktura (ceste, bivališča, ...) ves čas spreminjajo. Nobenega pomena nima, da zremo v zemljevid izpred petdesetih let, če želimo danes z njegovo pomočjo

prihi po avtocesti od Ljubljane do Maribora. Se strinjate?

3. IME AVTORJA

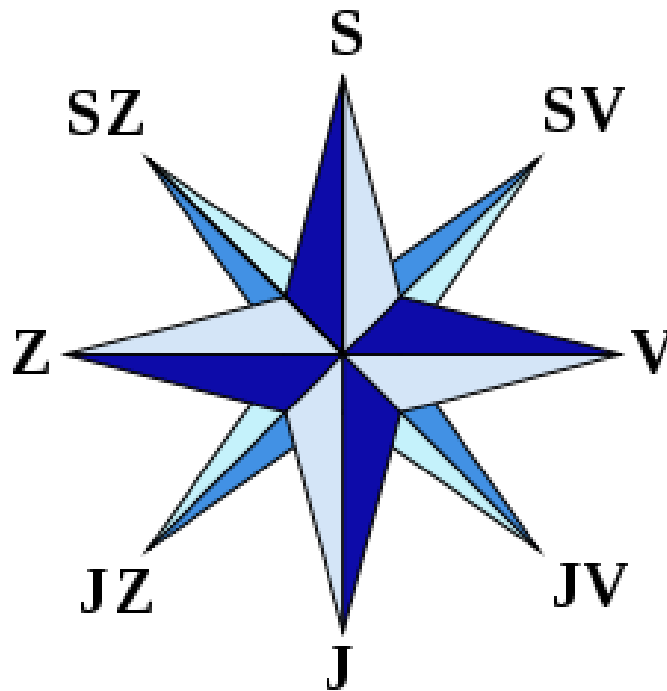
Ob zemljevidih mora biti naveden podatek, kdo ga je izdelal, da se lahko ob morebitnih vprašanjih ali zaznanih nepravilnostih na karti obrnemo nanj.

Peter Kozler – avtor prvega zemljevida slovenskih dežel

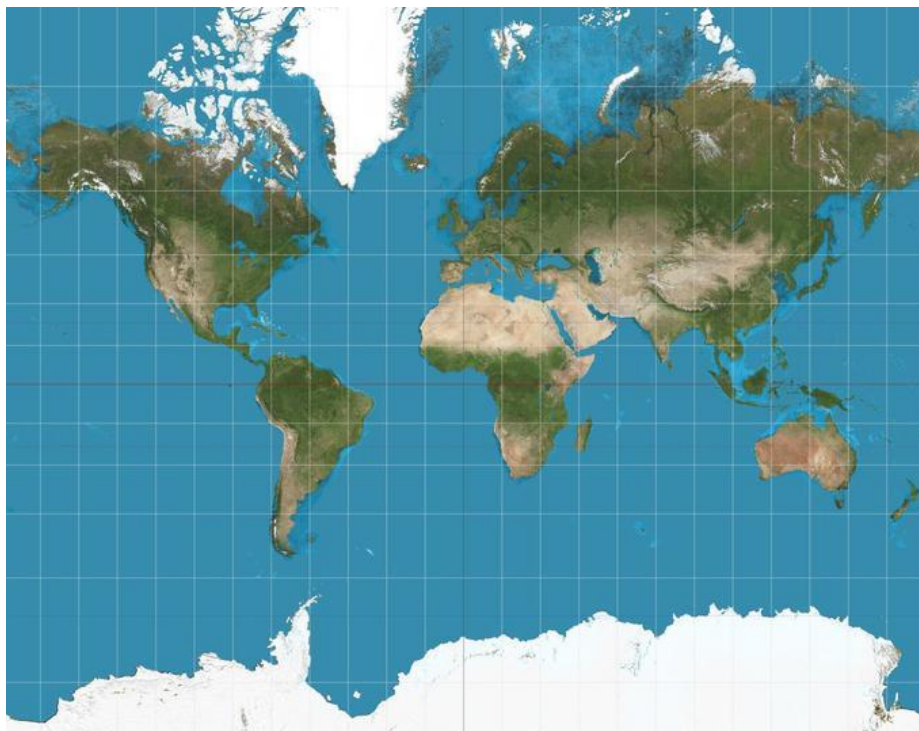
4. VETRNA ROŽA – vetrovnica

Ta nam pokaže smeri neba na zemljevidu.

5. MREŽA

Mreža zemljevid razdeli na manjše kvadrate, ki so označeni s črkami in številkami. S pomočjo mreže lažje in hitreje najdemo na zemljevidu iskano področje.

6. MERILO

Merilo zemljevida nam pove, kolikokrat je neka razdalja v naravi pri prikazu na zemljevidu **pomanjšana**.

Merilo je lahko prikazano:

- številčno (1 : 500 000),
- opisno (1 cm = 5 km),
- grafično.

1 cm na karti je 1000 m v naravi

Merilo 1:100 000

Kako na zemljevidu s pomočjo merila izmerimo razdalje med kraji?

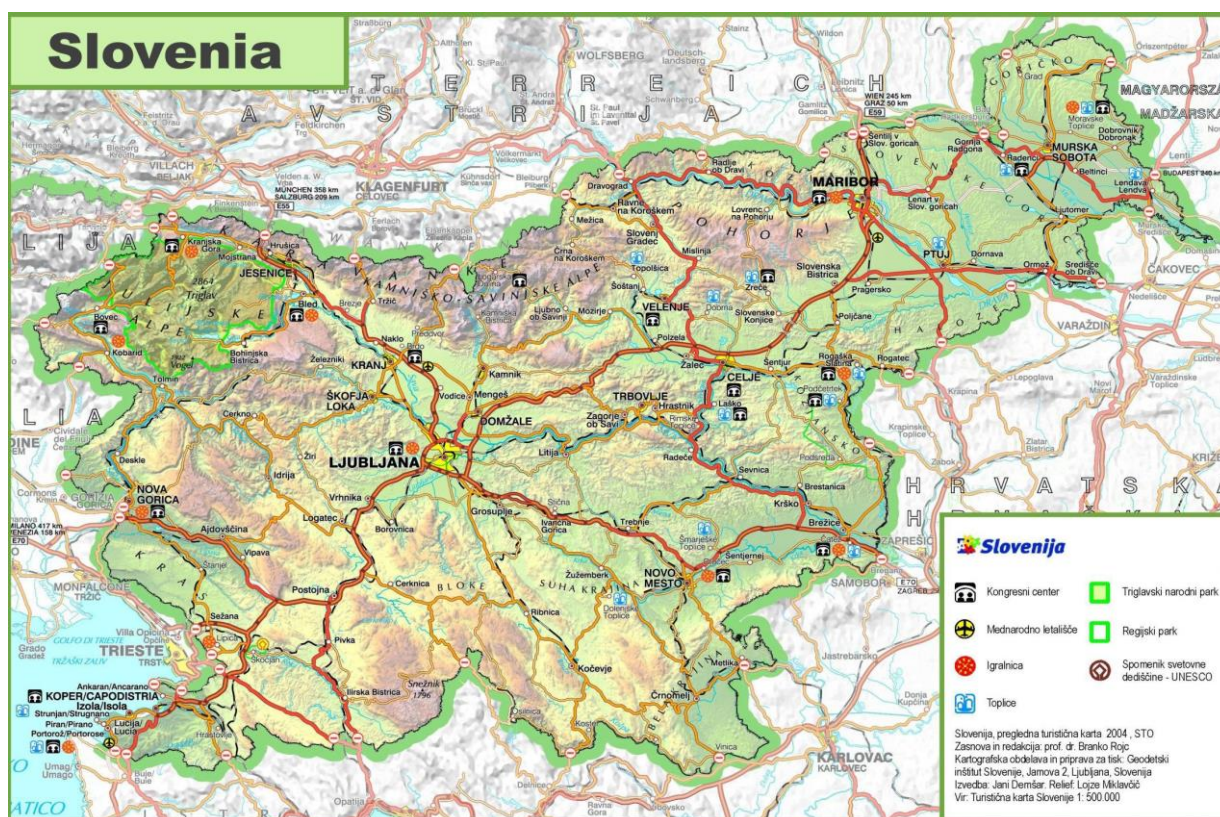
Vse, kar je narisano na zemljevidu, je **POMANJŠANO**.

Kaj nam torej pove merilo?
Za koliko so točke na zemljevidu oddaljene med seboj v naravi.

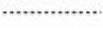

7. LEGENDA

Ta nam razlaga pomen znakov, ki so vrisani na zemljevidu. Sestavljena je iz barvne lestvice in značilnih znakov.

Pogosto uporabljeni kartografski znaki

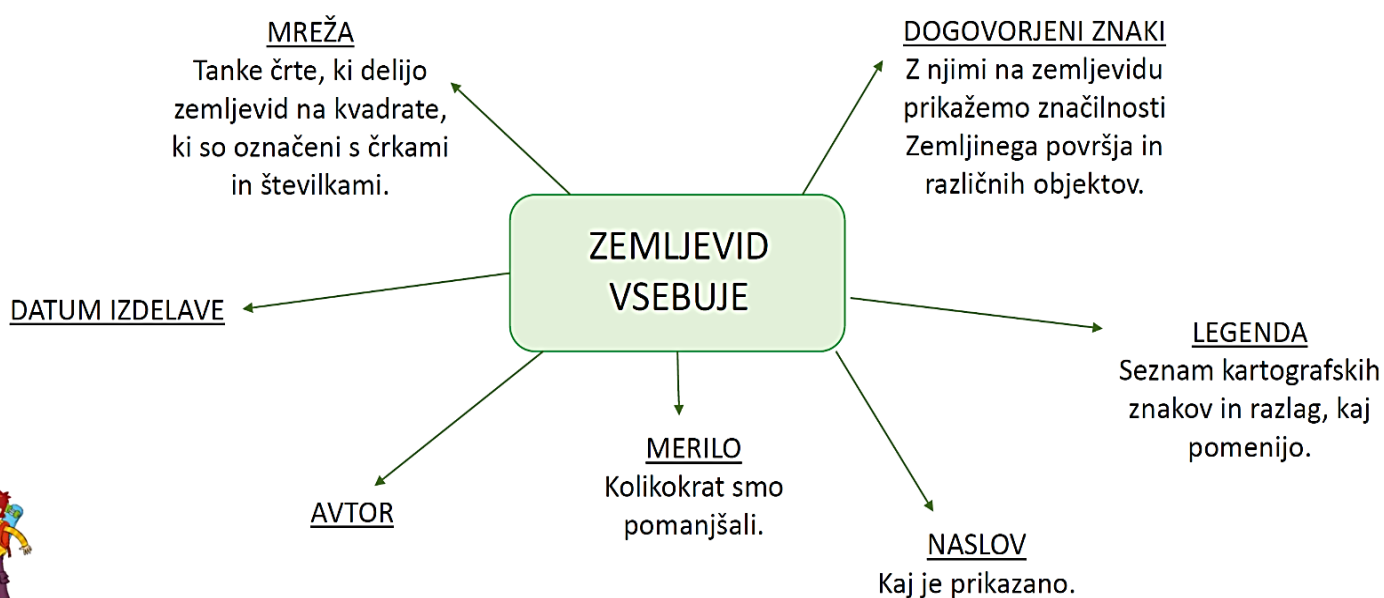
	avtocesta		reka		strnjeno naselje
	magistralna cesta		potok		posamezne zgradbe
	regionalna cesta		slap		planinska koča, lovska koča
	stranska cesta - asfaltirana, neasfaltirana		jezero		cerkev, kapela, znamenje
	gozdna cesta		izvir		grad, razvalina
	kolovoz		plastnice		vrh
	markirana steza		strm skalnat svet, stena		podzemna jama, brezno
	steza		gozdne površine		mejni prehod
	železniška proga s postajo				državna meja
	gondolska žičnica				
	vlečnica				

2. Ker nam včeraj ni uspelo narediti povzetka in zapisa v zvezek, to storimo danes.

Zapis v zvezek.

OD FOTOGRAFIJE DO ZEMLJEVIDA

ZEMLJEVID je pomanjšan in poenostavljen prikaz Zemljinega površja na ravni ploskvi.

USTVARJALNI IZZIV

Oglejmo si videoposnetka na spodnji povezavi in s pomočjo zemljevida ustvarimo zabavno pesem.

<https://www.rtvsllo.si/tv/otroski/izodrom/domaca-naloga-s-pisalom-po-zemljevidu/520790>

**3. Nekoliko bolj natančno si bomo danes pogledali
MERILO ZEMLJEVIDA.**

Vsak zemljevid je narisani v merilu, s pomočjo katerega natančno vemo, za kolikokrat je kraj na zemljevidu manjši od tistega v naravi.

Vir: Atlas Slovenije za šolo in dom

Grafično merilo 125 m 1: 12 500
Številčno merilo

SLOVENIJA

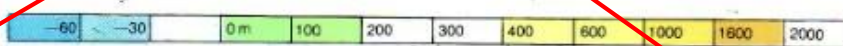
Osnova: Stenski zemljevid Slovenije 1 : 150.000

Priredil in izdelal: dr. Marko Žerovnik

Merilo 1 : 500.000

1 cm na zemljevidu je 5 km v naravi

Morske globine in nadmorske višine

Svetoval dr. Mavricij Zgonik

Pri tehnični realizaciji strokovno sodelovala
Dušan Logar in Borko Tepina

Fotografija in retuša Vladimir Erič

Recenziral akademik dr. Ivan Gams

ŠTEVILČNO
MERILO

GRAFIČNO
MERILO

OPIŠNO
MERILO

S pomočjo MERILA ugotavljamo razdalje na zemljevidu in v naravi.

Z ravnilom in šestilom izmerimo oddaljenost med dvema točkama ali krajema na zemljevidu.

To je najkrajša razdalja med krajema in jo imenujemo ZRAČNA RAZDALJA.

Razdaljo, ki smo jo izmerili na zemljevidu, prenesemo na grafično merilo in dobimo razdaljo, za katero sta dva kraja oddaljena med seboj.

$$1 : 20\ 000\ 000$$

$$1\text{cm} = 20\ 000\ 000\ \text{cm}$$

1cm na karti je 200km v naravi

$$1\text{cm} = 200\ 000\ \text{m}$$

$$1\text{cm} = 200\ \text{km}$$

ZAPIS V ZVEZEK

MERILO ZEMLJEVIDA

Vsak zemljevid je narisano v merilu, s pomočjo katerega natančno vemo, za kolikokrat je kraj na zemljevidu manjši od tistega v naravi.

VSAK ZEMLJEVID JE NARISAN V ZMANJŠANEM MERILU.

Poznamo:

- opisno,
- številčno,
- grafično merilo.

